

Brussels Studies

La revue scientifique pour les recherches sur Bruxelles
/ Het wetenschappelijk tijdschrift voor onderzoek over
Brussel / The Journal of Research on Brussels
Collection générale | 2022

Berichtgeving in Belgische kranten over Brussel als woonplaats

La couverture de Bruxelles en tant que lieu de vie par les journaux belges
Belgian newspaper coverage on Brussels as a place to live

Joke Bauwens, Pascal Verhoest et Petrus te Braak

Édition électronique

URL : <https://journals.openedition.org/brussels/6185>
DOI : 10.4000/brussels.6185
ISSN : 2031-0293

Cet article est une traduction de :

Belgian newspaper coverage on Brussels as a place to live - URL : <https://journals.openedition.org/brussels/6155> [en]

Autre(s) traduction(s) de cet article :

La couverture de Bruxelles en tant que lieu de vie par les journaux belges - URL : <https://journals.openedition.org/brussels/6187> [fr]

Éditeur

Université Saint-Louis Bruxelles

Référence électronique

Joke Bauwens, Pascal Verhoest en Petrus te Braak, «Berichtgeving in Belgische kranten over Brussel als woonplaats », *Brussels Studies* [Online], Algemene collectie, nr 171, Online op 04 septembre 2022, geraadpleegd op 04 septembre 2022. URL: <http://journals.openedition.org/brussels/6185> ; DOI: <https://doi.org/10.4000/brussels.6185>

Ce document a été généré automatiquement le 4 septembre 2022.

Creative Commons - Attribution 4.0 International - CC BY 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Berichtgeving in Belgische kranten over Brussel als woonplaats

*La couverture de Bruxelles en tant que lieu de vie par les journaux belges
Belgian newspaper coverage on Brussels as a place to live*

Joke Bauwens, Pascal Verhoest et Petrus te Braak

NOTE DE L'ÉDITEUR

Om de figuren in een betere resolutie te bekijken, raadpleegt u het artikel online en klikt u op "Original" onder elke figuur.

NOTE DE L'AUTEUR

Dit onderzoek werd deels gefinancierd door Innoviris en het Instituut ter Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel (IWOIB) via twee "ANTICIPATE 2016"-toelagen voor de volgende studies: 1) *Residential environments and life perspectives: a multidisciplinary inquiry into housing aspirations and perceptions of living conditions in the Brussels-Capital Region (B-REL)* 2) *Brussels or rather not? A sociodemographic survey on the liveability of Brussels as a residential city (BRUXODUS)*.

Inleiding

- 1 De negatieve afbeelding van Brussel in de media wordt vaak aangehaald als een van de redenen waarom de stad niet gepercipieerd wordt als een aantrekkelijke plek om te wonen [Corijn en Van de Ven, 2013; Loeckx *et al.*, 2014]. Over het algemeen spelen de media een belangrijke rol bij het beeld dat mensen zich vormen van een bepaalde stad. De media brengen specifieke aspecten onder de aandacht en weerspiegelen daarbij de overtuigingen en kennis die in cultuur en samenleving als referentiekader dienen voor

de perceptie van steden [Green *et al.*, 2018; Wiard en Pereira, 2019]. “Denkbeelden van plaatsen worden gedurende vele decennia stevig opgebouwd [en zijn] niet iets kortstondigs en vluchtigs waarop externe factoren naar believen kunnen inwerken” [Anholt 2009: 31]. Om die reden bestendigen media vaak historisch negatieve voorstellingen van plaatsen, zelfs wanneer deze plaatsen manifest positieve veranderingen hebben ondergaan [Avraham, 2000; García, 2005].

- 2 De afgelopen jaren hebben stadsmarketingcampagnes de culturele en economische voordelen van Brussel als woonplaats in de kijker geplaatst. Initiatieven als Wonen in Brussel, Sprout to be Brussels, Brukselbinnenstebuiten en Vivre à Bruxelles vestigen de pluspunten van Brussel als het gaat over levenskwaliteit voor haar inwoners. Dergelijke initiatieven willen in de eerste plaats het beeld dat de inwoners hebben van hun stad verbeteren en nieuwe inwoners aantrekken van buiten de stad. Maar deze campagnes hebben ook het negatieve imago van Brussel in een scherp daglicht gesteld. Bovendien blijven ze versnipperd en hebben ze een beperkt bereik. Sinds 2012 worden inspanningen geleverd om stadsmarketingacties homogener te maken. Zo werd “.brussels” als baseline en logo gecreëerd en werden gecentraliseerde agentschappen zoals *visit.brussels* en *hub.brussels* opgericht [Mabillard, 2021]. Deze nieuwe initiatieven zijn volledig in lijn met het Plan voor de Internationale Ontwikkeling van Brussel. Ze richten zich in de eerste plaats tot toeristen, expats en bedrijven en focussen vooral op Brussel als internationaal merk en op de toeristische en economische aantrekkelijkheid van de stad [Decroly en Van Criekingen, 2009]. Dit doet vermoeden dat de media en de populaire cultuur nog steeds belangrijke bronnen zijn voor de lokale bevolking om kennis op te doen over Brussel als woonplaats en er zich een beeld van te vormen.
- 3 Aangenomen wordt dat culturele narratieven een essentiële rol vervullen bij “placemaking”, vooral in steden met een problematisch imago qua levenskwaliteit, waaronder stadsvlucht, werkloosheid en criminaliteit [Boland, 2008]. Aangezien deze culturele narratieven of sociale verhalen voornamelijk door nieuwsmedia in stand worden gehouden, de berichtgeving in dagbladen en hoe die specifieke aspecten van het stadsleven belicht en voorstelt. De studie die in dit artikel wordt toegelicht, is bouwt voort op cognitivistische theorieën over de rol van de media als instellingen die betekenissen maken en verspreiden in de samenleving. Het is duidelijk dat de media in hun verhalen over steden niet alleen terugvallen op bestaande percepties, maar ook nieuwe voorstellingen of representaties kunnen voortbrengen [zie bijvoorbeeld Georgiou, 2013; Holloway en Hubbard, 2013]. We bouwen dus voort op eerder onderzoek van ons, in het kader waarvan we de percepties van Brussel onder de loep hebben genomen en vaststelden dat de mentale voorstellingen of “culturele schema’s” die mensen hebben van Brussel kunnen worden teruggebracht tot concrete verzamelingen of associaties van anti- en prostedelijke ideeën omtrent het stadsleven [Verhoest *et al.*, 2022]. Gesteld dat er een zekere wederkerigheid is tussen de percepties die mensen hebben van Brussel als woonplaats en de voorstelling van de stad in nieuwsmedia, heeft dit artikel als doel te onderzoeken hoe Brussel in de Belgische pers wordt gekaderd (geframed) en hoe die denkkaders (frames) aansluiten bij de opvattingen en vooroordelen van mensen over de stad.
- 4 Dit artikel bestaat uit vier grote delen. In het eerste deel bespreken we kort de bestaande academische literatuur en studies over de gepercipieerde identiteit van Brussel. In het tweede deel lichten we de data en methodologie toe die in het kader van het onderzoek werden gebruikt. Het derde deel gaat dieper in op de frames in kranten en hoe die

kunnen worden beschouwd als sterke factoren die inwerken op de publieke aandacht. Als besluit bespreken we de empirische bevindingen met betrekking tot de publieke percepties van Brussel als plek om te wonen.

1. Het imago van Brussel

- 5 Er wordt gesteld dat de vrij zwakke identiteit en persoonlijkheid van Brussel en het gebrek aan een welomschreven imago een van de grootste problemen is van de stad [Rea, 2013; Corijn en Vloeberghs, 2013]. In vergelijking met andere Europese grootsteden zoals Berlijn, Parijs en Londen zou Brussel niet genoeg aanwezig zijn op het wereldtoneel en geen direct herkenbaar narratief of achtergrondverhaal hebben [Acke en Bekers, 2016]. De afgelopen jaren werden gecoördineerde inspanningen geleverd om de stad te promoten, onder andere via de hoger genoemde marketinginitiatieven. We kunnen deze inspanningen beschouwen als pogingen om dit probleem aan te pakken en om een rechtlijniger en samenhangender beeld van Brussel te creëren.
- 6 Vele onderzoekers hebben de aandacht gevestigd op de vele tegenstrijdigheden die het imago van Brussel typeren. De historische status van de stad als commandocentrum, als plaats van politieke, institutionele en economische macht en als bolwerk van internationaal bestuur en diplomatie heeft zeker bijgedragen tot het relatieve aanzien van Brussel [Acke en Bekers, 2016; Vandenbroucke, 2016]. Dit positieve imago wordt echter vaak ondermijnd door factoren als buitensporige vastgoedontwikkeling, mislukte stadsontwikkelingsprojecten, doodse bureaucratische wijken, vervuiling door auto's en verkeersopstoppingen en – sinds een aantal jaar – gentrificatie [Rea, 2013; Corijn, 2013; Corijn en Vloeberghs, 2013].
- 7 Een andere tegenstrijdigheid die eigen is aan Brussel, houdt verband met de aantrekkelijkheid van de stad voor de verschillende lagen van de samenleving die Brussel kiezen als woonplaats. Enerzijds wordt Brussel traditioneel beschouwd als een magneet voor politieke dissidenten, kritische denkers en culturele bannelingen [Acke en Bekers, 2016; Rea, 2013]. Dit komt tot uiting in de recente positieve culturele voorstelling van de stad als “creatieve thuishaven”, die door kunstenaars wordt gewaardeerd omwille van de bekende sfeer van vrijheid, tegendraadsheid en diversiteit [Reverseau, 2019]. De aantrekkelijkheid van Brussel voor hoogopgeleide werknemers heeft evenzeer bijgedragen tot het prestigieuze kosmopolitische imago van de stad [Van Parijs, 2013]. Brussel is echter ook synoniem geworden voor ongelijkheid en segregatie [Vandenbroucke, 2016]. Het imago van een stad die zich kenmerkt door grote klassenverschillen en een toenemende sociale polarisering – vooral tussen de internationale elite (expats, diplomaten, ondernemers en intellectuelen) en de laagbetaalde migranten en vluchtelingen – is moeilijk kwijt te raken [Rea, 2013; Corijn, 2013; Vandenbroucke, 2016].
- 8 Hoewel academici en beleidsmakers bezorgd zijn over het imago van Brussel, is er een duidelijk gebrek aan empirisch onderzoek naar de voorstelling van de stad in de media. Voor zover wij weten, zijn de onderzoeken van Loecx *et al.* [2012; 2014] en van Wiard en Pereira [2019] zeldzame voorbeelden van een systematische analyse van de rol die de Belgische nieuwsmedia vervullen bij de vorming van het imago van Brussel. Beide studies wijzen op een polariserende berichtgeving in de media, die bestaande stereotypen versterkt en die het versnipperde imago van de stad in stand houdt. De negatieve vooringenomenheid van de media is duidelijk te merken aan de overvloed aan

dramatische en sensationele online nieuwsberichten over criminaliteit en andere maatschappelijke problematieken op politiek, economisch en mobiliteitsvlak. Ook de arbeiderswijken in het westen van de stad – de zogenaamde “arme sikkel” – worden regelmatig gelinkt aan problemen op het gebied van multiculturaliteit en immigratie [Wiard en Pereira, 2019]. Op een vergelijkbare manier stellen de klassieke media de stad voor als het resultaat van slecht bestuur, als een stad die zich kenmerkt door veel verkeer, ongelijkheid en een gepolariseerde publieke opinie [Loeckx *et al.*, 2012]. Toch vestigen zowel de studie van Loeckx als die van Wiard en Pereira de aandacht ook op “counterframes”. Zo wordt Brussel vaak afgeschilderd als de enige echte kosmopolitische stad van België, een bruisende culturele hoofdstad [Wiard en Pereira, 2019] en een aantrekkelijke, tolerante en boeiende metropool die verrijkt wordt door haar diversiteit [Loeckx *et al.*, 2014].

- 9 Rekening houdend met de verschillende soorten nieuwskanalen, opperen deze studies dat Nederlandstalige kranten inhoudelijk meer gepolariseerd zijn en negatiever ingesteld zijn dan hun Franstalige tegenhangers [Loeckx *et al.*, 2012]. Ook merken ze op dat frames die identificatie met en betrokkenheid bij de stad als een gemeenschap mogelijk maken, doorgaans te weinig voorkomen in de klassieke nieuwskanalen. Lokale online media lijken het specifieke karakter en de diversiteit van Brussel echter meer te erkennen [Wiard en Pereira, 2019]. Daarnaast bieden media-initiatieven van burgers een meer opbouwend beeld van de samengestelde identiteit van Brussel als woonplaats, terwijl ze tegelijkertijd sensibiliseren rond problemen die genegeerd worden door de gevestigde nieuwskanalen [Wiard en Simonson, 2019].
- 10 Behalve deze literatuur zijn er drie recente studies – BruVoices [Van Brussel *et al.*, 2018], B-REL [Schillebeeckx *et al.*, 2020; Verhoest *et al.*, 2022] en BRUXODUS [te Braak *et al.*, 2022] – die de beleving, het imago en de perceptie van de stad als leefomgeving onder de loep hebben genomen. Deze onderzoeksprojecten zijn onafhankelijk uitgevoerd, pasten verschillende methodologieën toe en hadden betrekking op personen met telkens een andere band met de stad: BruVoices interviewde inwoners van Brussel, B-REL had betrekking op inwoners maar ook op mensen die uit de stad zijn weggetrokken of die nooit in Brussel hebben gewoond, en BRUXODUS vergeleek personen die uit Brussel zijn weggetrokken met personen die in de stad zijn gebleven. Toch was er een flinke overlapping in de bevindingen van deze drie studies, die één voor één wijzen op uiteenlopende meningen over Brussel als woonplaats. Aan de ene kant van het spectrum zijn er de mensen die het internationale, multiculturele en kosmopolitische karakter van Brussel waarderen, van de vrije sfeer in de stad genieten en diversiteit beschouwen als een bron van levendigheid, charme en verrijking. Het bruisende sociale en culturele leven en het enorme aanbod aan voorzieningen worden vaak als pluspunten genoemd. Aan de andere kant vinden we mensen, die de stad associëren met vervuiling, verkeer, slechte infrastructuur, ongezondheid, spanningen tussen etnische groepen, een zwak bestuur, criminaliteit en chaos.

2. Onderzoeksopzet

- 11 Uitgaande van een zekere wederkerigheid tussen de publieke percepties van Brussel als woonplaats en de voorstelling van de stad in de media, wilden we onderzoeken in welke mate nieuwsmedia deze spanningsvelden produceren en reproduceren. Ons doel was dus om te bestuderen hoe de opvatting en de beleving van mensen van Brussel door de

dagelijkse berichtgeving over de stad worden versterkt of weerlegd. Daarvoor hebben we krantenartikelen aan de hand van de concepten die we in de B-REL-studie vonden wanneer we bij 180 respondenten nagingen wat hun perceptie van Brussel als woonplaats was [Verhoest *et al.*, 2022] (zie Tabel 1). We hebben dit codeboek aangevuld met twaalf nieuwe concepten die we enkel in de pers aantreffen (aangegeven met een asterisk(*))¹. Merk op dat alle concepten die we tegenkwamen in het onderzoek naar de percepties ook werden teruggevonden in de krantenanalyse.

Tabel 1. Concepten die worden geassocieerd met “leven in Brussel” en die werden vastgesteld in minstens 10 % van de Nederlands- of Franstalige artikelen

Concepten	Omschrijving	Frequentie
Beleid (-)	Negatieve verwijzingen naar beleidsmaatregelen met een impact op het leven in Brussel	101
Armoede	Slechte en erbarmelijke leefomstandigheden (bv. verarmde inwoners, inwoners met een laag inkomen, leegstaande woningen, kraakpanden, werkloosheid, verval, ontbering en dakloosheid)	98
Criminaliteit	Misdaad, criminele activiteiten en strafbare feiten; criminelen actief in Brussel of afkomstig van Brussel; vandalisme; agressiviteit; geweld; drugsgebruik	80
Multicultureel (-)	Negatieve verwijzingen naar het multiculturele leven (bv. misdaad, terrorisme, sociale uitsluiting, discriminatie, racisme, taalproblemen en ontbering)	73
Sociaal leven	Sociale cohesie en respect onder de inwoners; Brussel als warme en open plek; sociale rechtvaardigheid, vriendelijkheid en solidariteit; vriendschap; sociaal contact	64
Vrije tijd	Het uitgebreide vrijetijdsaanbod: cafés en restaurants; uitgaansleven; caféleven; culturele leven	52
Terrorisme*	Terreur en terroristen in en uit Brussel; angst voor terreur; militaire aanwezigheid in Brussel; terreurdreigingen	51
Multicultureel (+/-)	Neutrale verwijzingen naar het multiculturele leven (bv. statistieken, zinspelingen op niet-Belgische afkomst, gebruik van het woord “multicultureel”)	48
Burgerinitiatieven*	Initiatieven, acties en campagnes opgestart door inwoners; burgeracties zowel voor als tegen het overheidsbeleid	47
Aangenaam	Brussel als aangename plek om te wonen, met een leuke sfeer; het historische karakter van de stad; mooie plaatsen, wijken en uitzichten	47
Beleid (+)*	Positieve verwijzingen naar beleidsmaatregelen met een impact op het leven in Brussel	45

Multicultureel (+)	Positieve verwijzingen naar het multiculturele leven (bv. culturele leven, verdraagzaamheid, vriendschap, respect, leermogelijkheden en harmonie)	41
Taal*	Taaldiversiteit en taalgerelateerde problemen; tweetaligheid in de stad	30
Druk	De hectiek en chaos van een stad met betrekking tot bevolkingsdichtheid en overbevolking	26

- 12 Voor een evenwichtige vertegenwoordiging van de Belgische kranten en een toereikend aantal nieuwsberichten voor statistische analyse hebben we een gestratificeerde steekproefmethode gehanteerd op basis van de taalgemeenschap, het profiel van de krant en het jaar van publicatie.
- 13 Zowel de taalgemeenschap als het profiel van de krant kunnen worden beschouwd als cruciale onderscheidende factoren bij de berichtgeving in kranten over het leven in Brussel. Er wordt gesteld dat de Franstalige pers een veel groter lezersbereik heeft in Brussel dan de Nederlandstalige pers en bijgevolg meer affiniteit toont met het dagelijkse stadsleven in Brussel [Loeckx *et al.*, 2012]. Uit internationaal onderzoek blijkt ook dat de geografische nabijheid van de nieuwsmedia en journalisten ten opzichte van de steden waarover ze schrijven, bijdraagt tot een meer genuanceerde beschrijving van deze plaatsen [Avraham, 2000; Gutsche, 2014]. Aangezien de meeste Franstalige kranten nog altijd in Brussel gevestigd zijn, terwijl de meeste Nederlandstalige kranten weggetrokken zijn uit de stad², kunnen we aannemen dat Franstalige kranten meer affiniteit hebben met het dagelijkse leven in Brussel. Een tweede, typische punt van vergelijking dat we hebben opgenomen in ons onderzoek naar de berichtgeving in Belgische nieuwsmedia is de vergelijking tussen elite- en populaire kranten, die vaak opmerkelijke verschillen vertonen.
- 14 Met dit in het achterhoofd hebben we uit elke taalgemeenschap twee elitekranten geselecteerd (*De Morgen*, *De Standaard*, *La Libre Belgique* en *Le Soir*). Al deze kranten geven doorgaans de publieke opinie nauwkeurig weer, focussen meer op “hard nieuws” (politiek en economie) en richten zich tot een lezerspubliek met een hogere sociaal-economische status [Beckers *et al.*, 2019; Antoine, 2016]. Daarnaast selecteerden we vier kranten met een populairder profiel (*Het Laatste Nieuws*, *Het Nieuwsblad*, *L’Avenir* en *La Dernière Heure*). Deze kranten situeren zich qua lezerspubliek meer in het middensegment van de markt en focussen relatief gezien meer op “zacht nieuws” dan elitekranten [Maesele en Schuurman, 2008].
- 15 Gezien onze belangstelling voor langdurige frames namen we een steekproef uit artikelen die werden gepubliceerd in 2011, 2013, 2015 en 2017, waarmee we een periode van in totaal zeven jaar dekken. We richtten ons op 25 krantenartikelen uit elk jaar en uit elke krant, waaronder nieuwsberichten maar ook opiniestukken en columns. Aangezien de terreuraanslagen van 2016 de gebruikelijke berichtgeving over het leven in de stad vermoedelijk hebben vertekend, hebben we beslist om geen artikelen uit dat jaar op te nemen. Het was echter niet mogelijk om alle verwijzingen naar terrorisme weg te laten. De lockdown in Brussel (van 21 november tot 25 november 2015) in de nasleep van de terreuraanslagen in Parijs heeft de laatste weken van 2015 een impact gehad op de

berichtgeving over Brussel, terwijl verschillende artikelen uit 2017 verwijzen naar de gevolgen van de terreuraanslagen op het dagelijkse leven in de stad.

- 16 Alle 800 teksteenheden zijn verzameld via de online database GoPress Academic, waarbij we hebben gezocht op het trefwoord “leven in Brussel”³. Van de oorspronkelijke selectie werden twintig artikelen als ongeldig beschouwd tijdens het coderen, doordat ze geen duidelijke verwijzingen naar Brussel als leefomgeving bevatten (zie Tabel 2: steekproef voor codering). Alle krantenartikelen werden gecodeerd met behulp van software voor kwalitatieve data-analyse. De geldigheid en de intercodeurbetrouwbaarheid werden gegarandeerd via codeurtraining en overleg tussen de codeurs tijdens dewelke verschillen qua interpretatie werden besproken.

Tabel 2. Steekproef van kranten (in absolute cijfers)

	Steekproef voor codering (n = 780)	Steekproef voor meervoudige correspondentie analyse (MCA) (n = 279)
<i>De Morgen</i>	100	43
<i>De Standaard</i>	99	47
<i>Het Laatste Nieuws</i>	100	40
<i>Het Nieuwsblad</i>	100	30
<i>L’Avenir</i>	95	22
<i>La Dernière Heure</i>	97	20
<i>La Libre Belgique</i>	97	41
<i>Le Soir</i>	92	36

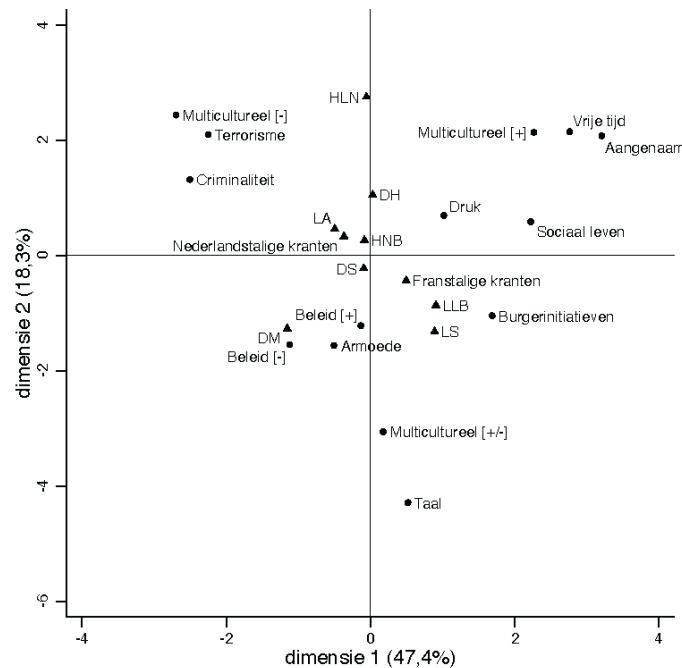
- 17 Gezien onze belangstelling voor bredere culturele schema’s over het leven in Brussel waren we niet zo geïnteresseerd in afzonderlijke concepten maar wel in de verhoudingen tussen concepten die samen frames creëren. Bijgevolg hebben we onze aandacht gericht op artikelen in de pers die meer dan één gecodeerd concept bevatten, om patronen in het gezamenlijk voorkomen van concepten te ontwaren in krantenartikelen. Om concepten die enkel terloops werden vermeld uit te sluiten, hebben we enkel de concepten behouden die voorkwamen in minstens 10 % van de Nederlands- of Franstalige artikelen met minstens twee van de concepten uit Tabel 1. Dit minimum van 10 % werd ook gehanteerd in het hoger vermelde B-REL-onderzoek. Onder dit minimumpercentage daalt het voorkomen van concepten tot statistisch niet-significante waarden. Het resultaat was een steekproefgrootte van 279 eenheden (zie Tabel 2: MCA-steekproef).
- 18 Vervolgens werd een meervoudige correspondentie analyse (MCA) uitgevoerd met de 279 krantenstukken (zie Bijlage). MCA is een techniek voor verkennende gegevensanalyse om multivariate categorische gegevens te visualiseren – in dit geval, de verschillende concepten die werden bepaald tijdens de inhoudsanalyse. Net als bij een

factoranalyse condenseert de MCA concepten in dimensies, waarbij eerder gebruik wordt gemaakt van categorische dan van factoriële gegevens [Blasius en Greenacre, 2006]. Door deze methode toe te passen, hoopten we latente betekenisgevende structuren bloot te leggen en clusters van concepten en uitschieters vast te stellen. Dit maakte het vervolgens mogelijk om te bepalen welke concepten samen voorkwamen en te onderzoeken hoe frames tot stand kwamen in verhouding tot de vastgestelde dimensies. Door passieve of secundaire variabelen – variabelen die het veld niet vormden – toe te voegen, konden we dan hun positie in dat veld achterhalen ten opzichte van de vastgestelde frames en concepten. In dit geval hebben we niet alleen de afzonderlijke krantentitels verwerkt maar ook een variabele die de kranten als Nederlands- of Franstalige identificeerde.

3. Krantenframes

- 19 De MCA laat toe de concepten die we aantreffen in de krantenberichtgeving te plotten langs een aantal assen. Dit levert dimensies op die een deel van de totale variantie verklaren. Figuur 1 geeft het veld weer waarin de relaties tussen de concepten kan afgelezen worden. De stipjes vertegenwoordigen primaire of actieve variabelen die het veld structureren. Dit zijn de concepten die voorkwamen in nieuwsberichten en die Brussel als leefomgeving beschrijven. De driehoekjes zijn passieve variabelen die de structuur van het veld niet beïnvloeden – in dit geval de krantentitel. De nabijheid tussen concepten wijst op samenhang: de concepten die dicht bij elkaar liggen, verschijnen vaak in hetzelfde artikel, terwijl de concepten die ver van elkaar liggen maar zelden simultaan worden vermeld. Uit de MCA blijkt een duidelijke tweedimensionale structuur die goed is voor 65,7 % van de totale variantie. De dimensies in het veld leren ons hoe de berichtgeving in kranten zich verhoudt tot elkaar en thematisch georiënteerd is rond kenmerkende polen. Dit kan als volgt worden geïnterpreteerd.

Figuur 1. Meervoudige correspondentie analyse van krantenartikelen met betrekking tot het "leven in Brussel"

Opmerking: DH=*La Dernière Heure*; DM=*De Morgen*; DS=*De Standaard*; HLN=*Het Laatste Nieuws*; HNB=*Het Nieuwsblad*; LA=*L'Avenir*; LLB=*La Libre Belgique*; LS=*Le Soir*

- 20 De eerste dimensie is goed voor 47,4 % van de variantie en maakt een onderscheid tussen concepten die de negatieve aspecten van het stadsleven benadrukken (links van de centrale as) en concepten die de positieve aspecten benadrukken (rechts van de centrale as). De meest significante concepten aan de negatieve zijde zijn terrorisme, criminaliteit en negatieve percepties van multiculturalisme. Deze concepten komen vaak samen voor, zoals blijkt uit hun nabijheid in Figuur 1. Negatieve verwijzingen naar beleidsmaatregelen met een impact op het leven in Brussel bevinden zich ook duidelijk op deze pool, die gekenmerkt wordt door een pessimistische kijk op de stad. De stad wordt hier geframed als een chaotische en onveilige plek om te wonen. Aan de positieve zijde van de as vinden we sociaal leven, burgerinitiatieven en de pluspunten van multiculturalisme, die allemaal bijdragen tot de perceptie van de stad als bruisende metropool met veel cultureel kapitaal en een dicht sociaal weefsel.
- 21 De eerste dimensie strookt met datgene wat Verhoest *et al.* [2022] en te Braak *et al.* [2022] omschrijven als de spanning tussen *kosmopolitische* en *fobische* mentale voorstellingen of culturele schema's onder de bevolking. Mensen met percepties die worden aangestuurd door het kosmopolitische schema zijn geneigd om Brussel te bekijken als voedingsbodem voor culturele uitwisseling, ruimdenkendheid en verdraagzaamheid. Omgekeerd zijn mensen die aansluiting vinden bij het fobische schema meer geneigd om de stad als een gevaarlijke en onveilige leefomgeving te beschouwen, onder invloed van hun potentiële angst voor criminaliteit, xenofobie en ethnocentriciteit. Deze overeenstemming doet vermoeden dat er een grote mate van resonantie is tussen de percepties die mensen hebben van het leven in Brussel en de manier waarop de stad in de pers wordt voorgesteld als leefomgeving. En dat zowel in positieve als negatieve zin..

- 22 De tweede dimensie is goed voor 18,4 % van de variantie en maakt een onderscheid tussen krantenartikelen gericht op beleid, bestuur en politiek (onderzijde van de Figuur 1) en de krantenartikelen die voornamelijk focussen op de beleving van de stad en die zowel gunstige als ongunstige aspecten van het stadsleven belichten (bovenzijde van de Figuur 1). Onder de horizontale as vinden we verwijzingen naar zowel succesvolle als onsuccesvolle beleidsmaatregelen met betrekking tot levenskwaliteit, huisvesting, openbare ruimten en veiligheid. Daarnaast bevinden zich in de twee onderste kwadranten concepten als taalproblemen, bezorgdheid over armoede en ontbering, en een neutrale kijk op multiculturalisme.
- 23 Verrassend is dat zowel de Franstalige als de Nederlandstalige kranten zich in het midden van het veld situeren. Dat druist in tegen eerder onderzoek, dat erop wees dat de Nederlandstalige pers geneigd is om nieuws over Brussel op een meer gepolariseerde en negatieve manier voor te stellen. Onze analyse geeft aan dat er geen significant verschil tussen Frans- en Nederlandstalige kranten is in de manier waarop zij toonaangevende concepten samenvoegen in duidelijke positieve en negatieve frames met betrekking tot Brussel als plek om te wonen.
- 24 Het grootste globale verschil is terug te brengen tot het onderscheid tussen elitekranten en populaire kranten. Elitekranten zoals *De Morgen* (DM), *De Standaard* (DS), *La Libre Belgique* (LLB) en *Le Soir* (LS), allemaal gesitueerd in het onderste gedeelte van het veld, zijn geneigd om het stadsleven te benaderen vanuit een politiek, bestuurlijk of beleidsmatig oogpunt. Je zou kunnen zeggen dat ze inhoudelijk meer gevarieerd zijn dan de populaire kranten, aangezien ze een evenwichtigere kijk op het beleid bieden en problematieken rond multiculturaliteit minder bevooroordeeld benaderen. Bij de populaire kranten schenkt *Het Laatste Nieuws* (HLN) het meest aandacht aan het dagelijkse leven in de stad en het minst aan beleid; de krant verschilt in dat opzicht het meest van de elitekranten, en dan vooral de Franstalige elitepers. Andere populaire kranten zoals *Het Nieuwsblad* (HNB), *L'Avenir* (LA) en *La Dernière Heure* (DH) situeren zich in het midden van het veld, wat wijst op een gemiddelde positie ten opzichte van beide dimensies.
- 25 Wat de positieve of negatieve voorstelling van Brussel als woonplaats betreft, zijn er geen significante verschillen tussen de elite- en populaire kranten. Uit de MCA komt naar voren dat *De Morgen* (DM) zich kritischer uitlaat over het leven in Brussel dan elke andere krant. Dat is verrassend gezien het kritische en kosmopolitische lezerspubliek van deze krant. Een mogelijke verklaring voor de positie van *De Morgen* in het veld is de nogal onverbloemde stijl van deze krant en het feit dat er veel opiniestukken in worden gepubliceerd.

Besluit

- 26 We begonnen aan ons onderzoek met de bedoeling de lacune aan empirische studies naar hoe Brussel als woonplek in de media wordt afgeschilderd aan te vullen. Aangezien de acties van Brussel op het gebied van citybranding relatief weinig aandacht schenken aan het imago van de stad als leefomgeving, is de berichtgeving in de media nog altijd de belangrijkste niet-intentionele bron van stadsmarketing. Door voort te bouwen op eerder onderzoek waarbij we de effectieve percepties van de stad hebben onderzocht [Verhoest *et al.*, 2022], wilden we in dit artikel onderzoeken hoe de dagelijks berichtgeving in de media over het leven in Brussel aansluit bij de gangbare culturele schema's over Brussel als plek om te wonen.

- 27 Uit onze resultaten kwamen twee grote frames naar voren. Het eerste stemt overeen met fobische percepties van Brussel, waarbij de focus gaat naar de negatieve aspecten van de stad als leefomgeving als met thema's als criminaliteit, sociale uitsluiting, discriminatie, racisme, gebrek aan integratie en ontbering. Dit frame wordt gekoppeld aan politiek en beleid door aandacht te besteden aan de slechte leefomstandigheden van de verarmde bevolking. Dit problematische imago van Brussel staat lijnrecht tegenover het tweede frame in de pers, dat sterk aansluit bij kosmopolitische percepties van de stad. Dit frame biedt een positief beeld van het stadsleven op het vlak van cultureel kapitaal, sociaal leven en aangename sfeer. Deze onderwerpen kunnen in verband worden gebracht met concepten als respect, verdraagzaamheid en waardering voor multiculturele samenlevingen. Dit frame wordt gekoppeld aan politiek en beleid door aandacht te besteden aan de slechte leefomstandigheden van de verarmde bevolking. Dit frame zou echter kunnen worden beschouwd als reductionistisch, aangezien het levenskwaliteit verengt tot het uitgaans- en vrijetijdsaanbod van de stad.
- 28 In overeenstemming met de literatuur kunnen we dus met zekerheid zeggen dat de verbanden tussen de verschillende concepten wijzen op vrij stevige frames omtrent Brussel als leefomgeving, waarbij de Belgische pers schippert tussen twee tegengestelde zienswijzen op de stad. Deze tweeledige voorstelling van Brussel als leefomgeving stemt overeen met de uiteenlopende percepties die mensen hebben van het stadsleven. Kranten lijken die te versterken. In tegenstelling tot eerder onderzoek toont ons onderzoek echter aan dat er tussen de Nederlands- en Franstalige pers globaal geen significant totaal verschil is in de manier waarop zij toonaangevende concepten in frames samenvoegen. Het type krant lijkt daarentegen een nauwkeurigere onderscheidende factor als we uitspraken willen doen over hoe de berichtgeving over het leven in Brussel eruit ziet. Populaire kranten zijn beduidend meer geneigd te focussen op dagdagelijkse gebeurtenissen en onderwerpen dan de elitekranten, zonder in te gaan op het betrokken beleid. Net als Loeckx *et al.* [2012] stellen wij vast dat in de berichtgeving over Brussel in de Belgische pers het beeld ontbreekt van een stad die bekommerd is om haar bevolking en van een plaats waar de inwoners betrokken zijn bij hun omgeving.
- 29 Tot slot heeft deze studie in overeenstemming met eerder onderzoek nieuwsverhalen van de traditionele, gevestigde media onder de loep genomen. Deze blijven immers omwille van hun enorme bereik een belangrijke rol spelen in hoe sociale kennis over Brussel wordt vormgegeven. Meer onderzoek is nodig om te achterhalen of de gangbare culturele narratieven en sociale verhalen over de leefbaarheid van Brussel op de proef worden gesteld door andere vormen van media en cultuur. Lokale Brusselse media, zoals *BRUZZ*, en publicaties van burgers die we niet hebben opgenomen in ons onderzoek kunnen bijvoorbeeld helpen om deze leemte op te vullen. Toch is het maar de vraag of hun bereik voldoende groot is om de gepolariseerde afbeelding van Brussel in de "mainstream" media te vervangen door meer genuanceerde verhalen over het leven in Brussel. Verhalen die verder gaan dan ofwel een antistedelijk beeld van het stadsleven ofwel een prostedelijke kijk op Brussel die enkel focust op plezier en opwinding. Als we prioriteit willen geven aan culturele narratieven met een grote aantrekkingskracht in de maatschappij, dan verdient het rijke en brede domein van populaire cultuur en entertainment, zoals films, televisieseries, muziek, beroemdheden en influencers die Brussel evenzogoed verbeelden, waarschijnlijk meer aandacht van onderzoekers.

De auteurs bedanken Freya Decorte voor haar hulp met het coderingsproces. Ze danken ook Pascal De Decker, Michael Ryckewaert, Joren Sansen en Elise Schillebeecx van het B-REL-

onderzoeksteam voor hun waardevolle feedback. De auteurs nemen de volledige verantwoordelijkheid voor de argumenten die zij in dit artikel naar voren brengen.

BIBLIOGRAPHIE

- ACKE, D. en BEKERS, E., 2016. Brussel schrijven sinds de 19e eeuw. Eeuwenoud maar toch splinternieuw en onbekend. In: ACKE, D. en BEKERS, E. [eds.] *Brussel schrijven/écrire Bruxelles. De stad als inspiratiebron sinds de 19de eeuw*. Brussel: ASP. pp. 11-26.
- ANHOLT, S., 2009. *Places: Identity, Image and Reputation*. Londen: Palgrave Macmillan.
- ANTOINE, F., 2016. Comment: The newspaper industry in Belgium: the French-Speaking Side. In: DE GRAUWE, P. en VAN PARIJS, P. [eds.], *The Future of Belgium's Press*. Brussel: Re-Bel. pp. 25-33.
- AVRAHAM, E., 2000. Cities and their news media images. In: *Cities*. vol. 17, nr. 5, pp. 363-370.
- BECKERS, K., MASINI, A., SEVENANS, J., VAN DER BURG, M., DE SMEDT, J., VAN DEN BULCK, H. en WALGRAVE, S., 2019. Are newspapers' news stories becoming more alike? Media content diversity in Belgium, 1983-2013. In: *Journalism*. vol. 20, nr. 12, pp. 1665-1683.
- BLASIUS, J. en GREENACRE, M., 2006. Correspondence Analysis and Related Methods in Practice. In Greenacre, M. en Blasius, J. [eds.], *Multiple Correspondence Analysis and Related Methods*. New York: Chapman & Hall, pp. 4-40.
- BOLAND, P., 2008. The construction of images of people and place: Labelling Liverpool and stereotyping Scousers. In: *Cities*. vol. 25, nr. 6, pp. 355-369.
- CORIJN, E., 2013. Branding Brussels as the Capital of Europe. In CORIJN, E. en VAN DE VEN, J. [eds.], *The Brussels Reader: A Small World City to Become the Capital of Europe*. Brussel: ASP. pp. 375-392.
- CORIJN, E. en VAN DE VEN, J. [eds.], 2013. *The Brussels reader: A small world city to become the capital of Europe*. Brussel: ASP.
- CORIJN, E. en VLOEBERGHS, E., 2013. Brussels, a Small World City. In CORIJN, E. en VAN DE VEN, J. [eds.], *The Brussels Reader: A Small World City to Become the Capital of Europe*. Brussel: ASP. pp. 13-27.
- DECROLY, J.-M. en VAN CRIEKINGEN, M., 2009. Het Plan voor de Internationale Ontwikkeling Van Brussel (PIO): Belofte van vastgoedprojecten, maar toenemende ongelijkheden? In: *Brussels Studies: Het wetenschappelijk tijdschrift voor onderzoek over Brussel*. nr. 25. [Geraadpleegd op 24/06/2022]. Beschikbaar op: <https://journals.openedition.org/brussels/pdf/651>
- GARCIA, B., 2005. Deconstructing the City of Culture: The Long-term Cultural Legacies of Glasgow 1990. In: *Urban Studies*. vol. 42, Nrs. 5/6, pp. 841-868.
- GEORGIU, M., 2013. *Media and the City: Cosmopolitanism and Difference*. Cambridge: Polity.
- GREEN, A., GRACE, D. en PERKINS, H., 2018. City elements propelling city brand meaning-making processes: Urban reminders, the arts, and residential behaviour. In: *Marketing Theory*. vol. 18, nr. 3, pp. 349-369.

- GUTSCHE, R. E. Jr, 2014. *A transplanted Chicago: Race, place and the press in Iowa City*. Jefferson: McFarland.
- HOLLOWAY, L. en HUBBARD, P., 2013. *People and Place: The Extraordinary Geographies of Everyday Life*. Abingdon: Routledge.
- LOECKX, A., OOSTERLYNCK, S. en KESTELOOT, C., 2014. *Wat met Brussel?* Leuven: Lannoo Campus.
- LOECKX, A., OOSTERLYNCK, S., KESTELOOT, C., LEMAN, J., PATTYN, B., REYCHLER, L. en VANBESELAERE, N., 2012. Naar een nieuwe gemeenschappelijkheid in Brussel. In: *Symposium Metaforum Leuven 'Territorium, identiteit en conflict in Brussel'*. Leuven. 13 februari 2012.
- MABILLARD, V., 2021. The Brussels-Capital Region: Toward a More Integrated Strategy for Europe's Capital? In: ZAVATTARO, STACI M. [ed.], *Public Branding and Marketing: A Global Viewpoint*. Basel: Springer Nature. pp. 63-78.
- MAESELE, P. A. en SCHUURMAN, D., 2008. Biotechnology and the popular press in Northern Belgium: A case study of hegemonic media discourses and the interpretive struggle. In: *Science Communication*. vol. 29, nr. 4, pp. 43-471.
- REA, A., 2013. Immigration and Diversity. In CORIJN, E. en VAN DE VEN, J. [eds.], *The Brussels Reader: A Small World City to Become the Capital of Europe*. Brussel: ASP. pp. 244-266
- REVERSEAU, A., 2019. Een stad tonen: Brussel en zijn subjectieve portretten. In: *Brussels Studies: Het wetenschappelijk tijdschrift voor onderzoek over Brussel*. nr. 132. [Geraadpleegd op 16/12/2021]. Beschikbaar op: <https://journals.openedition.org/brussels/2401>
- SCHILLEBEECKX, E., DE DECKER, P., BAUWENS, J., RYCKEWAERT, M., SANSEN, J. en VERHOEST, P., 2020. *B-REL Final Report. Brussels' residential environments and life perspectives. A multidisciplinary inquiry into housing aspirations and perceptions of living conditions in the Brussels Capital Region*. Brussel: Innoviris.
- TE BRAAK, P., VERHOEST, P., BAUWENS, J., MINNEN, J. en GLORIEUX, I., 2022. Perceptions as drivers of residential mobility: A resonance analysis. In: *Cities*, vol. 129, pp. 1-11.
- VAN BRUSSEL, L., CARLIER, L., BERGER, M., PRINTZ, A., FRANCOU, L. en DE CLEEN, B., 2018. *BruVoices. Inwoners spreken over sociale cohesie in Brussel: Een discoursanalyse van 500 burgers*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- VANDENBROUCKE, M., 2016. Socio-economic stratification of English in globalized landscapes: A market-oriented perspective. In: *Journal of Sociolinguistics*. vol. 20, nr. 1, pp. 86-108.
- VAN PARIJS, P., 2013. Multilingual Brussels. In CORIJN, E. en VAN DE VEN, J. [eds.], *The Brussels Reader: A Small World City to Become the Capital of Europe*. Brussel: ASP. pp. 267-289.
- VERHOEST, P., BAUWENS, J. en TE BRAAK, P., 2022. One city, different views: an analysis of cultural schemes on Brussels as a living environment. In: *Urban Research & Practice*. Vol. 15, nr. 2, pp. 239-257.
- WIARD, V. en PEREIRA, F. H., 2019. Bad neighborhoods in a good city? In: *Journalism Studies*. vol. 20, nr. 5, pp. 649-674.
- WIARD, V. en SIMONSON, M., 2019. 'The city is ours, so let's talk about it': Constructing a citizen media initiative in Brussels. In: *Journalism*. vol. 20, nr. 4, pp. 617-631.

ANNEXES

MCA van gerapporteerde concepten

				Dimensie 1			Dimensie 2		
	Massa	Kwaliteit	Inertie %	Coördinaten	Correlatie ²	Bijdrage	Coördinaten	Correlatie ²	Bijdrage
<i>Actieve variabelen</i>									
Armoede									
Niet genoemd	0,046	0,643	0,012	0,275	0,138	0,003	0,847	0,506	0,033
Genoemd	0,025	0,643	0,022	-0,507	0,138	0,006	-1,565	0,506	0,061
Criminaliteit									
Niet genoemd	0,051	0,752	0,036	1,008	0,680	0,052	-0,529	0,072	0,014
Genoemd	0,020	0,752	0,090	-2,507	0,680	0,129	1,315	0,072	0,035
Beleid [-]									
Niet genoemd	0,046	0,625	0,024	0,637	0,360	0,019	0,880	0,265	0,035
Genoemd	0,026	0,625	0,043	-1,123	0,360	0,033	-1,551	0,265	0,062
Terrorisme									
Niet genoemd	0,058	0,780	0,012	0,503	0,584	0,015	-0,469	0,196	0,013
Genoemd	0,013	0,780	0,054	-2,250	0,584	0,066	2,097	0,196	0,057
Multicultureel [-]									
Niet genoemd	0,053	0,675	0,044	0,956	0,514	0,048	-0,862	0,161	0,039
Genoemd	0,019	0,675	0,125	-2,697	0,514	0,136	2,432	0,161	0,111
Vrije tijd									
Niet genoemd	0,058	0,674	0,020	-0,633	0,547	0,023	-0,492	0,128	0,014
Genoemd	0,013	0,674	0,088	2,761	0,547	0,102	2,146	0,128	0,061

Multicultureel [+/-]									
Niet genoemd	0,059	0,532	0,008	-0,037	0,004	0,000	0,636	0,528	0,024
Genoemd	0,012	0,532	0,040	0,176	0,004	0,000	-3,063	0,528	0,115
Aangenaam									
Niet genoemd	0,059	0,750	0,018	-0,650	0,645	0,025	-0,420	0,104	0,010
Genoemd	0,012	0,750	0,091	3,206	0,645	0,124	2,072	0,104	0,052
Sociaal leven									
Niet genoemd	0,055	0,628	0,019	-0,662	0,612	0,024	-0,173	0,016	0,002
Genoemd	0,016	0,628	0,063	2,223	0,612	0,081	0,583	0,016	0,006
Druk									
Niet genoemd	0,065	0,271	0,001	-0,104	0,230	0,001	-0,071	0,041	0,000
Genoemd	0,007	0,271	0,014	1,016	0,230	0,007	0,691	0,041	0,003
Multicultureel [+]									
Niet genoemd	0,061	0,898	0,007	-0,390	0,669	0,009	-0,368	0,229	0,008
Genoemd	0,010	0,898	0,023	-0,133	0,004	0,000	-1,220	0,134	0,017
Beleid [+]									
Niet genoemd	0,060	0,139	0,004	0,026	0,004	0,000	0,235	0,134	0,003
Genoemd	0,012	0,139	0,023	-0,133	0,004	0,000	-1,220	0,134	0,017
Taal									
Niet genoemd	0,064	0,580	0,006	-0,062	0,021	0,000	0,517	0,559	0,017
Genoemd	0,008	0,580	0,046	0,519	0,021	0,002	-4,290	0,559	0,141
Burgerinitiatieven									
Niet genoemd	0,059	0,452	0,008	-0,342	0,393	0,007	0,212	0,059	0,003

Genoemd	0,012	0,452	0,041	1,686	0,393	0,034	-1,048	0,059	0,013
<i>Passieve variabelen</i>									
Krantentitel									
DM	0,154	0,044	3,230	-1,155	0,030		-1.274	0,014	
DS	0,168	0,001	3,303	-0,093	0,000		-0,227	0,000	
HLN	0,143	0,059	3,880	-0,057	0,000		2,748	0,059	
HNB	0,108	0,000	3,464	-0,084	0,000		0,260	0,000	
LA	0,079	0,004	3,435	-0,469	0,003		0,456	0,001	
DH	0,072	0,004	3,415	0,029	0,000		1,047	0,004	
LLB	0,147	0,022	3,484	0,907	0,016		-0,869	0,006	
LS	0,129	0,026	3,429	0,888	0,014		-1,323	0,012	
Taalgroep									
Nederlands	0,573	0,015	3,290	-0,368	0,011		0,327	0,003	
Frans	0,427	0,019	3,402	0,494	0,015		-0,439	0,004	

NOTES

1. De meeste van deze concepten zijn niet opgenomen in Tabel 1, omdat de frequentie minder dan 10 % bedraagt.
2. Van de Nederlandstalige kranten die we in het kader van deze studie hebben geanalyseerd, had geen enkele een redactiekantoor in Brussel in de geselecteerde periode. *De Standaard* is in 2020 verhuisd naar het Brusselse stadscentrum. *De Morgen*, *Het Laatste Nieuws* en *Het Nieuwsblad* zijn in Vlaanderen gevestigd. Van de Franstalige kranten die we selecteerden in het kader van de studie is alleen *L'Avenir* niet in Brussel gevestigd.
3. De artikelen werden als relevant beschouwd als ze iets meer vertelden over hoe het leven in Brussel eruitziet en over de inwoners van de stad. Merk op dat artikelen die niet hoofdzakelijk gingen over het "leven in Brussel" ook werden beschouwd als mogelijke bijdragen tot het beeld van Brussel als leefomgeving. De steekproef van krantenartikelen bestond uit minimum één en maximum drie opzoekrondes, afhankelijk van hoe snel het aantal artikelen werd gehaald. In de eerste ronde hebben we eerst gezocht op de exacte zin "leven in Brussel" (in het Frans: "vivre à Bruxelles"). Deze zoekopdracht stemde overeen met de vraag die we aan de 180 deelnemers van het B-REL-onderzoek hadden gesteld. Aangezien het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uit negentien gemeenten bestaat, hebben we beslist om deze zoekopdracht te gebruiken voor alle negentien gemeenten en hun naamvarianten. Vervolgens hebben we gezocht op de exacte zin "wonen in Brussel" (in het Frans: "habiter à Bruxelles"). Opnieuw zijn we dit nagegaan voor de negentien gemeenten en hun naamvarianten. In de tweede ronde hebben we dezelfde zoekopdracht gebruikt, maar deze keer niet als exacte zin. Zodra er in een artikel "leven wonen

in Brussel (en de andere gemeenten)” stond – niet per se in deze volgorde of in exact dezelfde zin – hebben we het artikel bewaard en op relevantie gecontroleerd. In de derde en laatste ronde waren de zoektermen “Brusselaar, Brusselaars” (in het Frans: “Bruxellois”). Een van beide woorden was voldoende. Deze zoektermen leverden heel veel irrelevante artikelen op, aangezien ze vaak worden gebruikt om Brusselse sportclubs aan te duiden, zoals voetbalclub RSC Anderlecht. Tot slot werden alle dubbele artikelen die tijdens elk van de zoekrondes waren bewaard uit de steekproef verwijderd. Er waren drie onderzoekers betrokken bij de samenstelling van een relevante steekproef. Zij hebben regelmatig overlegd over de relevantie van de geselecteerde teksteenheden. De samenstelling van de steekproef bleek een tijdrovend proces te zijn. Gezien de politieke rol van Brussel vermelden een significant aantal artikelen Brussel, zonder daarom aspecten van het dagelijkse leven van de inwoners of Brussel als leefomgeving te bespreken. Ook stelden we vast dat een groot deel van de berichtgeving over de vluchtelingen crisis (destijds een actueel onderwerp in kranten) en over criminaliteit en justitie (altijd populaire onderwerpen in de pers) ook over Brussel gaat. Van alle bewaarde artikelen verwees bijgevolg maar een klein deel uitdrukkelijk naar de inwoners van Brussel en naar het dagelijkse leven in Brussel, zowel in de rand als in het stadscentrum.

RÉSUMÉS

De zeer negatieve afbeelding van Brussel in de pers wordt vaak aangehaald als factor in de verklaring waarom de stad niet zo'n aantrekkelijke plek is om te wonen, maar is amper empirisch onderzocht. Deze studie onderzoekt hoe het stadsleven wordt beschreven in Belgische kranten en hoe de gehanteerde frames resoneren met bredere culturele schema's die de percepties van mensen over Brussel beïnvloeden. Aan de hand van een meervoudige correspondentie analyse ontdekten we dat de krantenberichtgeving twee tegenovergestelde frames gebruikt: het eerste frame stemt overeen met een *fobische* perceptie van Brussel, waarbij de focus ligt op de negatieve aspecten van de stad, en het tweede met een *kosmopolitische* kijk op de hoofdstad, die gericht is op het bruisende karakter en andere troeven van de stad. Bovendien hebben de verschillen tussen kranten in hun afbeelding van het leven in Brussel meer betrekking op hun oriëntering (elitair versus populaire) dan op de taal waarin ze artikelen publiceren (Nederlands versus Frans).

L'image extrêmement négative de Bruxelles dans la presse, souvent citée comme un facteur expliquant le manque d'attrait de la ville en tant que lieu de vie, fait rarement l'objet de recherches. Cette étude porte sur la façon dont les journaux belges présentent la vie bruxelloise, ainsi que sur la façon dont ces représentations sont corrélées à des schémas culturels plus généraux qui influent sur les perceptions de la population. Une analyse des correspondances multiples nous a permis de constater que dans l'ensemble, la presse regroupe des concepts pour forger deux représentations diamétralement opposées : la première correspond à une perception « phobique » de Bruxelles, centrée sur les aspects négatifs de la vie citadine, tandis que la seconde traduit une vision « cosmopolite » de la capitale, l'accent étant mis sur son dynamisme et sur d'autres atouts qui lui sont propres. En outre, en matière de description de la vie bruxelloise, les différences entre les journaux tiennent davantage à leur orientation (élitaire ou populaire) qu'à la langue de publication (néerlandais ou français).

Brussels' overwhelmingly negative depiction in the press is a frequently mentioned but little researched factor in explaining its lack of appeal as a place to live. This study examines how city life is framed in Belgian newspapers as well as how said frames resonate with broader cultural schemes that influence public perceptions. Using multiple correspondence analysis, we found that the press by and large groups concepts into two diametrically opposed frames: the first corresponding to a *phobian* perception of Brussels that centres on the negative aspects of city life and the second to a *cosmopolitan* view of the capital that focusses on its vibrant nature and other inherent advantages. Furthermore, differences between newspapers in their portrayal of life in Brussels relate more so to their orientation (elite versus popular) rather than to their language (Dutch versus French).

INDEX

Keywords : Brussels society, culture, knowledge, languages, multiculturalism, quality of life

Mots-clés : société bruxelloise, culture, connaissance, langues, multiculturalisme, qualité de vie

Thèmes : 2. statut de Bruxelles – fonctionnement institutionnel – vie politique

Trefwoorden Brusselse samenleving, cultuur, kennis, talen, multiculturalisme, levenskwaliteit

AUTEURS

JOKE BAUWENS

Dr. Joke Bauwens is professor communicatiewetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel en maakt deel uit van de onderzoeksgroep ECHO. Zij doet onderzoek naar de sociale, culturele en morele gevolgen van de media. Ze heeft bijdragen gepubliceerd rond mediaproductie, vertegenwoordiging en perceptie. Recente publicatie: TE BRAAK, P., VERHOEST, P., BAUWENS, J., MINNEN, J. en GLORIEUX, I., 2022. Perceptions as drivers of residential mobility: A resonance analysis. In: *Cities*, vol. 129, pp. 1-11.

joke.bauwens[at]vub.be

PASCAL VERHOEST

Dr. Pascal Verhoest is professor communicatiewetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel en maakt deel uit van de onderzoeksgroep ECHO. Zijn onderzoek is voornamelijk toegespitst op het verband tussen sociale en menselijke perceptie, mediagebruik, sociale houdingen en duurzaamheid. Recente publicatie: TE BRAAK, P., VERHOEST, P., BAUWENS, J., MINNEN, J. en GLORIEUX, I., 2022. Perceptions as drivers of residential mobility: A resonance analysis. In: *Cities*, vol. 129, pp. 1-11.

pascal.verhoest[at]vub.be

PETRUS TE BRAAK

Petrus te Braak is senior onderzoeker aan de onderzoeksgroep Tempus Omnia Revelat (TOR) van de vakgroep Sociologie van de Vrije Universiteit Brussel. Als onderzoeker liggen zijn interesses voornamelijk bij stedelijk onderzoek, tijdsbestedingsonderzoek en kwantitatieve onderzoeksmethoden. Recente publicatie: TE BRAAK, P., VERHOEST, P., BAUWENS, J., MINNEN, J. en GLORIEUX, I., 2022. Perceptions as drivers of residential mobility: A resonance analysis. In: *Cities*, vol. 129, pp. 1-11. Doi: 10.1016/j.cities.2022.103819

ptebraak[at]vub.be